

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Põhikooli mitme aine õpetaja õppekava

Keir Zukker

II JA III KOOLIASTME ÕPILASTE VANEMATE ARUSAAM KODUTÖÖDE
EESMÄRKIDEST, ROLLIST ÕPILASTE KODUTÖÖDE SOORITAMISEL JA
ETTEPANEKUD ÕPILASTELE ANTAVATE KODUTÖÖDE PROTSESSI ARENDAMISEKS

Magistritöö

Juhendajad: lektor Liina Lepp ja õppetegevuse koordinaator Pille Beldman

Tartu 2021

Kokkuvõte

II ja III kooliastme õpilaste vanemate arusaam kodutööde eesmärkidest, rollist õpilaste kodutööde sooritamisel ja ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks

Uuringud on näidanud, et koolis jäetavate kodutööde sisust ja vajalikkusest on lapsevanematel erinevaid arusaamu ning lapsevanematel on oluline roll õpilaste kodutöödega seonduvas. Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada II ja III kooliastme lapsevanemate arusaamad õpilastele antavate kodutööde eesmärkidest, nende rollist õpilaste kodutööde sooritamisel ja ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks. Töö andmed koguti kaheksalt II ja III kooliastme õpilase lapsevanemalt poolstruktureeritud intervjuude abil. Andmeid analüüsiti magistritöös kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodil. Kodutööde eesmärkidena toodi välja õpilase arenguks ja õppetaseme parendamiseks vajalikke punkte ning kritiseeriti, et kodutööd ei ole alati eesmärgistatud ning õpetajad ei ole neid läbi mõelnud. Lapsevanemad näevad enda rolli õpilaste kodutööde protsessi juures enamasti toetava või abistavana. Kodutööde arendamiseks soovitasid lapsevanemad õpetajatel rohkem õpilaste individuaalsusele ja õppetöö mahule keskenduda.

Võtmesõnad: õpilane, lapsevanem, õpetaja, kodutöö

Abstract

The parents of the students in second and third level of basic education - their comprehension of the goals, role in student homeworks and suggestions how to better the process

Research has shown that parents have different understandings of the content and necessity of homework left at school, and that parents play an important role in students' homework. The aim of the master's thesis was to find out the understandings of the 2nd and 3rd school level parents about the goals of homework given to students, their role in completing students' homework and suggestions for developing the homework process given to students. Data on the work were collected from semi-structured interviews with the parents of eight 2nd and 3rd school level students. The data were analyzed in the master's thesis by the method of qualitative inductive content analysis. The points necessary for the student's development and improvement of the study level were pointed out as the goals of homework, and it was also criticized that homework was not always purposeful and teachers did not set goals of homework. Parents usually see their role in the students' homework process as supportive or helpful. To develop homework, parents encouraged teachers to focus more on the individuality of students and the volume of teaching.

Keywords: student, parent, teacher, homework

Sisukord

Sissejuhatus	6
Teoreetiline ülevaade	7
Kodutööde olemus ja eesmärgid.....	8
Koduste tööde ajakulu ja maht.....	9
Lapsevanema roll kodutööde protsessis	10
Metoodika.....	12
Valim	13
Andmekogumine.....	13
Andmeanalüüs	14
Tulemused	16
Lapsevanemate arusaam kodutööde eesmärkidest.....	16
Ülevaade lapse õppeedukusest	16
Õpilase areng.....	17
Tagasiside õpetajale.....	19
Eesmärk puudub või ei toeta õpilase arengut	19
Lapsevanema roll kodutööde sooritamisel	20
Abistav roll kodutööde sooritamisel.....	20
Tagasisidestav roll	21
Kontrolliv roll.....	21
Toetav roll kodutöö sooritamise keskkonna loomisel	22
Lapsevanemate ettepanekud kodutöödega seotud protsessi arendamiseks	23
Õpilaste individuaalsusega arvestamine.....	23
Ülesannete ülesehituse ja mahu muutmine.....	24
Juhendite ja tagasiside parendamine	24
Arutelu.....	25
Tänuõnad	29
Autorsuse kinnitus.....	30
Kasutatud kirjandus.....	31
Lisad	34

Lisa 1. Intervjuu kava	34
Lisa 2. Kuvatõmmis kodeerimisest.....	36

Sissejuhatus

Õpilastele jäetavad kodutööd on ülesanded, mille on jätnud õpetajad õpilastele pärast koolitunde lahendamiseks. Kodutööd pakuvad õpilastele võimaluse arendada õpioskusi ja seeläbi muutuda õpiprotsessis autonoomsemaks (Cooper, 1989). Epstein ja Van Voorhis (2001) on jõudnud järeldusele, et kodutööde lahendamine suurendab õpilaste vastutustunnet, arendab ajaplaneerimist ning mõjutab enesekindlust. Nii kodutööde ettevalmistus kui ka nende lahendamine nõuavad õpetajatelt, õpilastelt ning nende vanematelt aega (Van Voorhis, 2011).

Õpilaste päevane õpirutiin sõltub nii koolis kui kodus tehtavast tööst. Koolis- ja kodus õppimise suurim erinevus on õppijat ümbritsev keskkond - koolis on õppetegevuse juures juhendav õpetaja, kuid kodus peab õpilane iseseisvalt või vanema abiga tegutsema (Cooper, 1989). Tegeledes kodus lahendamiseks jäetud ülesannetega on õpilase lähim kontakt tihti peale õpetaja asemel lapsevanem. Lapsevanemate koostöö õpilastega neile jäetavate kodutööde juures on oluline, kuna vanemad pakuvad kodutööde lahendamiseks vajalikud ressursid, koduste tööde lahendamiseks asukoha ning nad julgustavad ja toetavad õpilasi ülesannete lahendamise juures (Arro, Aus, Timoštšuk, Poom-Valickis, & Kuk, 2015; Bryan & Sullivan-Burstein, 1997). Lapsevanemad abistavad oma lapsi kodutööde lahendamisel, kuid on selge, et lapsevanemate hoiak kooli suhtes ning meetodikad oma laste abistamisel on erinevad (Kuk, Rajalaane, Rei, & Piht, 2014). Kuna just lapsevanemad abistavad oma lapsi koduste tööde puhul kõige rohkem, siis on sellest tulenevalt neil oluline roll kodutööde protsessis (Kuk *et al.*, 2014).

Lapsevanemate kaasatus haridussüsteemi on viimastel aastakümnetel palju tähelepanu saanud (Cooper, 2015). Mitmed uurijad on täheldanud, et lapsevanemate kaasatus kodutöödesse on lähedalt seotud õpilase saavutusvõimega – näiteks eneseregulatsiooni- ja eneseteostuse võimekusega (Delgado-Gaitan, 1992; Kuk *et al.*, 2014). Seotus lapsevanemate ja õpilastele jäetavate kodutööde vahel on selge, kuid selle seose väärtus ei ole alati ühene. Lapsevanema kaasatus õpilase kodutööde lahendamisse võib pakkuda nii negatiivset kui positiivset väärtust (Cooper, 1989). Lapsevanemate sekkumine kodutööde protsessi arendab vanemate ja kooli suhtlust ning pigem aitab õpiprotsessile kaasa, kui seda pärsib. Kui lapsevanemate kaasatus võib kodutööde protsessis laste õpet kiirendada, siis samahästi võib nende sekkumine õpilasi segadusse ajada ning protsessi aeglustada. Lapsevanem võib pärsida õpiprotsessi juhul, kui vanema- ja õpetajapoolsed õpetamismeetodid on erinevad (Cooper, 2015).

Seega varasemad uuringud näitavad, et kodutööde protsessis on lapsevanemal oluline roll õpikeskkonna kujundamisel (Bryan & Sullivan-Burstein, 1997; Kukk *et al.*, 2014). Lisaks mõjutab lapsevanem sekkumisel koduste tööde protsessi õpilaste saavutusvõime kujunemist (Delgado-Gaitan, 1992). Lapsevanemate valikud, kas ja kuidas sekkuda õpilastele antavate kodutööde protsessi, sõltuvad sellest, kuidas saavad vanemad aru kodutööde eesmärkidest (Battiato, Hoover-Dempsey, Jones, Reed, & Walker, 2001). Eelnevat kokku võttes püstitub uurimisprobleem: Eestis ei ole piisavalt uuritud, millisena näevad lapsevanemad kodutööde eesmäärke, millised on nende sekkumisviisid ja miks need just sellised on. Uurimistulemused võiksid aidata senist kodutööde süsteemi parendada andes õpetajatele infot lapsevanemate vaadete kohta.

Teoreetiline ülevaade

Lapsevanemate kaasatus kodutööde protsessi on kahtlemata oluline, sest muuhulgas sõltuvad sellest õpilaste motiveeritus ning eneseteostus, mis on õpiprotsessis tähtsal kohal. Kuna õpetajad jätavad õpilastele kodutöödeks ülesanded, mis tuleb väljaspool kooli lahendada (Cooper, 1989) ja seda tehakse enamasti kodus (McMillan, 2011), siis on vanematel oluline roll ka selles, et tagada oma lastele sobilik keskkond kodutööde lahendamiseks (Bryan & Sullivan-Burstein, 1997).

Lapsevanemate sekkumist õpilastele jäetavate kodutööde protsessi nii õppimiseks vajaliku keskkonna loomisest kui ka otseselt ülesannete lahendamisse sekkumisest on olnud mitmete kodutöö-teemaliste uuringute uurimisobjektiks (Bryan & Sullivan-Burstein, 1997; Cooper, 2015; Painter, 2003). Õpetajalt õpilasele lahendamiseks jäetud kodutööde eesmärkidest sõltuvalt võib vanemate sekkumine sellesse protsessi mõjuda nii positiivselt kui ka negatiivselt (Battiato *et al.*, 2001) või puudub mõju üldse (Hill & Tyson, 2009). Olenevalt sellest, millises mahus ja milliste sekkumisviisidega vanemad kodutööde protsessist osa võtavad oleneb see, kas vanemad aitavad lapsele jäetud kodutööde eesmärkide täitmisele kaasa või hoopis avaldavad vastupidist mõju (Cooper, 1989). Lisaks on Kidwell (2004) oma uurimuses leidnud, et lapsevanemad tihtipeale ei tea, kui palju nad peaksid oma laste kodutöösse sekkuma. Milliseid sekkumisviise vanemad kodutööde protsessis kasutavad ja kas nad otsustavad üldse sekkuda sõltub sellest, millisena näevad lapsevanemad õpilasele jäetud kodutööde eesmäärke (Cooper, Lindsay, & Nye, 2000).

Kodutööde olemus ja eesmärgid

Erinevate autorite kirjutatud teaduslikest teostest võib leida mitmesuguseid definitsioone kodutöö termini kohta. Näiteks on Cooper (2015) kirjutanud, et kodutööd on õpetajate jäetud ülesanded, mis on mõeldud selleks, et õpilane neid väljaspool koolitundide aega täidaks. Samas toob Cooper (2015) välja, et kodutööd võib õpilane teha ka koolis, kuid igal juhul on kodused ülesanded mõeldud iseseisvalt täitmiseks. Sarnaselt kirjeldab kodutööd ka Krull (2018), kus märgib, et kodutööd on õpetajatelt õpilastele antud kohustused, mida tuleb täita väljaspool kooli. McMillan (2011) lisab, et kodutööd on vajalikud, et õppimisprotsess toimuks lisaks koolile ka kodus ja kontrollida, kas õpilane on teemast aru saanud.

Kirjandusega tutvudes võib leida, et uurijad näevad kodutööde eesmäärke erinevalt. Cooper jt (2006) järgi on laialdaselt levinud arusaam kodutööde eesmärkidest, et koolis õpitud teadmisi kinnistatakse selleks, et akadeemiline edukus suureneks. Kodutöö eesmärgiks on ka iseseisvate õpioskuste arendamine (Cooper 1989) ning õpilase enesekindluse ja ajaplaneerimise oskuse suurendamine (Epstein & Van Voorhis, 2001). Lisaks märgib Cooper (1989), et koduste ülesannete täitmine on vajalik selle jaoks, et õpilased õpiksid võtma vastutust oma õppimise eest - Cordoba (2013) kirjutab, et õpilane peab koduse töö juures endale meelde tuletama, milleks tal vaja koduseid ülesandeid täita on, see aitaks tal näha perspektiivi kooliskäimise juures. Samas väidab Painter (2003), et õpilased ei pruugi sellisest eesmärgist õppeperioodi jooksul aru saada. Cooper jt (2006) järgi saab öelda, et kui erinevad osapooled: õpetajad, õpilased ja lapsevanemad, ei mõista kodutööde eesmäärke ühtmoodi, siis võivad kodused ülesanded muutuda stressi allikaks.

Kuna õpetajad mängivad koduste tööde protsessis tähtsat rolli, siis peavad just nemad hoolitsema selle eest, et kodused ülesanded oleksid korrektset eesmärgistatud ja õpilastele üheselt arusaadavad (Cooper, 2015; OECD, 2018). Üheks õpetajate tihemini väljatoodud eesmärgiks on see, et õpilased kinnistavad koduste ülesannete abil koolis õpitud, kuid kinnistamise protsess võib erinevatel juhtudel olla puudulik (Cooper, 1989; Kidwell, 2004). Näiteks ei leia kinnistamine plaanijärgselt aset siis, kui õpilane ei ole tunnis teemast aru saanud ja peab kodutöö täitmise ja klassis õpitu kinnistamise asemel hoopis teemaga tutvuma (Chen & Stevenson, 1989; Epstein & Van Voorhis, 2001). Lisaks võib õpilane endale ebaselge teema juures ülesandeid lahendades kinnistada väärarusaamad ja/või oskused (Marzano, Pickering, & Pollock, 2001).

Kui aga õpilane õpitavat teemat koolitunnis selgeks saanud ei ole ja koduste ülesannetega abi vajab, siis aitab teda koduses keskkonnas eelkõige lapsevanem (Bryan & Sullivan-Burnstein, 1997). Seega peaksid õpetajad ja lapsevanemad ühiselt töötama lapse parema õpikeskkonna loomiseks (Epstein ja Van Voorhis, 2001). Õpetaja ja lapsevanema koostöö on Bryan ja Sullivan-Burnstein (1997) järgi oluline, et muuta kodused ülesanded lapse arengule võimalikult kasulikuks. Lapsevanemad peaksid seejuures esmalt lapsele võimaldama tarviliku keskkonna, kus koduseid ülesandeid lahendada (Bryan & Sullivan-Burnstein, 1997). Nii on kodutööde protsessis üks tähtsamatest faktoritest vanemate poolne järelvalve, mille tulemusena kasvab koduste ülesannete sooritamise tõenäosus ning paraneb kooli ja kodu koostöö (Carr, 2013).

Kukk jt (2015) uurimuses, mis leidis aset aastal 2013, uuriti muuhulgas seda, miks lapsevanemad kodutöid tähtsaks peavad ja milliseid eesmärke koduste ülesannete sooritamise täidab. Vanemad märkisid, et kodutööd aitavad õpilasel õpitud materjali kinnistada. Seejuures arendab koduste ülesannete täitmine ka iseseisvaid õpioskuseid, kasvatab lapse vastutustunnet ning õpetab aega planeerima. Selle juures pidasid vanemad oluliseks märkida, et koduste tööde koormus on liiga suur ning see põhjustab õpilastele stressi, mis pärsib nende loomuliku arengu kulgu ja mõjub vastupidiselt mõnelegi õpetajate püstitatud eesmärgile (Kukk *et al.*, 2015).

Seega eelnevat kokkuvõttes saab öelda, et kodutööde eesmärke nähakse erinevalt, nii õpilaste, õpetajate kui ka lapsevanemate silme läbi. Selleks et õpilased oleksid koduste ülesannete osas positiivsemalt meelestatud, siis tuleb õpetajal kodused ülesanded korrektselt eesmärgistada. Peale selle on õpetajatel lisaks eesmärgistamisele tarvis need ka õpilastele üheselt arusaadavaks teha ja seejärel tehtud kodutöödele ka konstruktiivset tagasisidet pakkuda. Lisaks tuleb lapsevanematel valida sobiv lähenemisviis kodutöödel abistamisel.

Koduste tööde ajakulu ja maht

Kodutööde protsessi planeerimine ja nende sooritamine võib nii õpilase, lapsevanema kui ka õpetaja jaoks olla ajakulukas ettevõtmine (Van Voorhis, 2011). Õpilaste õpimotiveeritus, akadeemiline edukus ja üldine meelestatus kooli ja kodutööde vastu on märgatavalt mõjutatud sellest, kui palju aega kulub koduste ülesannete sooritamisele (Hill & Tyson, 2009; Zhou, Zhou, & Traynor, 2020). Van Voorhis (2011) märgib, et üheks muret tekitavamaks kohaks kodutööde protsessis on ajakulu. Liiga palju aega nõudev kodutöö tekitab õpilases ja tema vanemates stressi, kuna õpilane tahab pärast kooli ka muuga tegeleda, kui koduste ülesannete lahendamisega (Borris

& Snead, 2017). Lisaks toob välja ka Kasar (2019), et õpilased kulutavad liiga palju oma vaba aega kodutööde sooritamisele.

Kodutööde sooritamise ja akadeemilise edukuse vahel on selge positiivne korrelatsioon (Cooper, 2015), kuid liigne ajakulu kodustele töödele mõjub sellele seosele negatiivselt (Patall, Cooper, & Robinson, 2006). Van Voorhis (2011) toob välja, et umbes kaheksal protsendil üheksa kuni seitsmeteist-aastastest õpilastest kulub õppetööle päevas kaks või enam tundi. Perie ja Moran (2005) uurimistöös, mis viidi läbi erinevates USA osariikides, selgus et 24% on neid, kes ei täida üldse koduseid ülesandeid või jätavad need lõpetamata ja 28% kuni 60% on õpilasi, kellel kulub koduste ülesannete sooritamiseks kuni kaks tundi päevas.

Kodustele töödele kuluv aeg sõltub suuresti koolis jäetud koduste ülesannete mahukusest (Bennett, 2017). Kui koduste ülesannete maht on liiga suur võib tekkida õpiküllastus, mis kahandab õpilases õpimotivatsiooni ja on stressi allikaks. Sama efekti võib tekitada ka vastupidine olukord, kus koduste tööde maht on ülemäära väike ning ei tekita õpilases tunnet, et selle nimel peaks pingutama (Cooper, 2015; Rosario *et al.*, 2018).

Neilson (2005) ütleb, et sõltuvalt õpilase individuaalsetest eripäradest ja õpivõimekusest võib samade ülesannete sooritamise puhul märgata õpilastel erinevat ajakulu. Zukker (2019) järgi leiavad teise ja kolmanda kooliastme õpetajad, et õpilaste ajakulu koduste tööde sooritamisel sõltub kolmest põhilisest asjaolust: individuaalne õpitempo, kooliaste ja õpimotivatsioon. Samast uurimisest aga selgub, et õpetajatel on erinev arvamus õpilastel kodustele ülesannetele kuluvast ajast (Zukker, 2019). Kuigi ühel arvamusel ollakse selles, et kõrgema klassiastme juures muutuvad kodused ülesanded suuremahulisemaks ja ajakulukamaks (Burris & Snead, 2017; Zukker, 2019).

Eelnevat kokkuvõttes saab järeldada, et õpilased sooritavad koduseid ülesandeid erineva tempoga, mis sõltub õpilaste individuaalsetest eripäradest ja kodusest keskkonnast. Selleks, et kodune töö oleks motiveeriv ja et õpilane oleks kooli suhtes paremini meelestatud, peab muuhulgas koduste ülesannete ajakulu olema õpilaste jaoks sobiv. Liigne ajakulu kodustele töödele tekitab õpilastes õpistressi ning langetab motivatsiooni.

Lapsevanema roll kodutööde protsessis

Et koolis läheks õppetöö hästi eeldab seda, et õpilane täidab koduseid ülesandeid (Delgado-Gaitan, 1991). Selleks, et õpilane saaks kodutöid sooritada peab lapsevanem talle võimalikult

toetava koduse õpikeskkonna looma, näiteks ajaplaneerimise korraldamise või füüsilise keskkonna kohaldamisega (Hoover-Dempsey *et al.*, 2001). Õpilase vanema sekkumine kodutööde protsessi võib lapse jaoks olla nii positiivsete kui ka negatiivsete tagajärgedega (Hoover-Dempsey *et al.*, 2001). Varieeruvad tulemid lapsevanema sekkumisest võivad olla põhjustatud mitmest asjaolust (Cooper, 2015). Näiteks võib vanema sekkumine kodutööde protsessi olla liialt intensiivne (Cooper *et al.*, 2000) või kontrolliv (Jõesaar, 2019). Samas võib lapsevanemate sekkumise korral paraneda kooli ja kodu suhtlus ning tänu vanemate toetusele suurenda õpimotivatsioon ning sellest johtuvalt parenevad ka õpitulemused (Cooper, 2015).

Liigse intensiivsusega lapsevanema sekkumisel võib olla tegemist sellega, et vanem eeldab lapselt rohkem, kui tema võimed seda lubavad ja põhjustab õpilasele sellega stressi (Cooper *et al.*, 2000). Ülearune sekkumine võib tähendada ka seda, et vanem läheb lapse juhendamisele nii kaugemale, et annab ise talle õiged vastused ette (Cooper *et al.*, 2000), kuid sellega kaob oluline osa kodutöö eesmärgist - tagasiside õpetajale, kuna õpetaja ei näe sellisel juhul, milliseid vigu õpilane kodutöös tegi ning mis vajaks parandamist (Cooper, 2015). Jõesaar (2019) toob oma uurimuses välja, et lapsevanema liialt kontrolliv sekkumine koduste tööde protsessi langetab õpilase õpimotivatsiooni ja põhjustab sellega stressi. Negatiivset mõju lapsevanema sekkumise puhul võib märgata ka siis, kui vanema ja õpetaja juhendamise tehnikad on erinevad - nende selgitusviisid ja õpetamise meetodid on erinevad. Kui koolis õpetab õpetaja õpilasele midagi ühte moodi ja kodus juhendab lapsevanem last sama teema juures teisiti, siis võib see õpilases segadust ja õpimotivatsiooni langust tekitada (Cooper, 2015).

Arro jt (2015) uurimuses, mis viidi läbi Eestis aastatel 2013-2015, vastas 271st küsitletust 162 seitsmenda klassi lapsevanemat küsimusele, kui sageli abistavad nemad oma last kodutöodes. 32% vastasid, et abistavad oma last kord nädalas, ligi 9% vanematest vastas, et abistavad õpilast iga päev ja 5% neist vastas, et ei abista seitsmendas klassis õppivat last üldse, tuues põhjuseks, et seitsmenda klassi laps peaks koduste ülesannetega iseseisvalt hakkama saama. 136 lapsevanema vastustest aga selgus, et 74% lapsevanemaid aitab oma last enim vene keele õppimisel, 38% vanematest leidsid üheks tihedamini toetust vajavaks aineks matemaatika. Ainetest, kus läheb vaja vanema toetust, nimetati veel ajalugu, eesti keelt ja kirjandust, loodusaineid ning loovaineid, kus sama abistamise protsent jäi alla kümne (Arro *et al.*, 2015).

Vanema sekkumise puudumisel võib olla negatiivseid tagajärgi näiteks juhul, kui ilma selleta ei saa õpilane koduste ülesannetega hakkama, see aga põhjustab õpilases õpimotivatsiooni

langust. Cooper ja Valentine (2001) arutlevad, et kui õpilased tegelevad kodutööga liiga kaua, siis kaotab see palju oma võimalikest positiivsetest efektidest. Vanemapoolse kontrolli puudumisel võib hakata vähenema ka õpilase vastutustunne (Cooper, 2015) kuid liigse järelevaatuse olemasolul paneb see lapse pigem stressi tundma (Jõesaar, 2019).

Positiivse poole pealt vaadatuna võib lapsevanemate sekkumine kodutööde protsessi parandada kooli ja kodu omavahelisi suhteid ning parendada seeläbi õpilase arenguvõimalusi (Cooper, 2015). Tänu paremale suhtele kooliga teavad lapsevanemad, milliseid õppemeetodeid ja juhendamiskiili klassikeskkonnas kasutatakse ning saavad neid ka kodus kasutada (Xu & Yuan, 2003). Viimane hoiab ära õpilase segadusse sattumise, mis võib olla tingitud erinevate juhendamismeetodite kasutamisest (Cooper, 2015) ja aitab õpilasel säilitada või parendada tema õpimotivatsiooni (Jõesaar, 2019).

Varasemate uuringute järgi on kodutöödel nii positiivseid kui ka negatiivseid tulemeid, see aga sõltub suuresti sellest, millises keskkonnas õpilased koduseid ülesandeid sooritavad ning millist rolli mängivad nende vanemad kodutööde protsessis. Selleks, et positiivsete tulemite osakaalu suurendada on oluline teada lapsevanemate arusaamu ja ettepanekuid seoses kodutöödega.

Käesoleva töö eesmärgiks oli välja selgitada II ja III kooliastme lapsevanemate arusaamad õpilastele antavate kodutööde eesmärkidest, nende rollist õpilaste kodutööde sooritamisel ja ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks. Sõnastati kolm uurimisküsimust:

- 1) Milline on lapsevanemate arusaam II ja III kooliastme õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde eesmärkidest?
- 2) Milline on lapsevanema roll õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde sooritamisel (lapsevanema enda kirjeldustele tuginedes)?
- 3) Millised on lapsevanemate ettepanekud kodutöödega seotud protsessi arendamiseks?

Metoodika

Magistritöö puhul on tegemist kvalitatiivse uurimusega, tulemusi ei üldistata ja pigem on uuritavate üksuste hulk väike. Laheranna (2008) järgi soovitatakse kvalitatiivset uuringut juhul, kui eesmärgiks on inimeste või nendega seotud süsteemide uurimine. Seega sobib käesolevasse

töösse valitud uurimisviis seetõttu, et uurimuse eesmärgiks on selgitada välja lapsevanemate arusaamad.

Valim

Uurimuse valimi moodustasid kaheksa II ja III kooliastme õpilase lapsevanemat. Valim moodustati kombineeritud eesmärgipärase- ja mugavusvalimi põhimõtetel (Õunapuu, 2012). Uurimusse kaasati lapsevanemad uurija tutvusringkonnast. Valimisse kuulumise kriteerium oli, et intervjuu läbiviimise hetkel õpib intervjuueeritava laps põhikoolis teises või kolmandas kooliastmes. Autor võttis valimi koostamiseks e-mailitsi ühendust üheteistkümne lapsevanemaga, kellele selgitas uurimuse olemust, kaheksa lapsevanemat olid nõus intervjuus osalema.

Intervjuueeritavate andmed on toodud tabelis 1, uuritavate isikute privaatsuse tagamiseks on nimed asendatud pseudonüümidega.

Tabel 1. Uuritavate taustaandmed

Pseudonüüm	Lapse klass	Lapse/laste vanus
Anu	5. klass	11
Jaanika	9. ja 8. klass	15 ja 14
Katrin	9. klass	16
Klaarika	4. ja 7. klass	11 ja 14
Maie	4. ja 5. klass	11 ja 12
Margaret	9. klass	16
Salme	9. klass	15
Vaima	9. klass	15

Andmekogumine

Uurimisküsimustele vastamiseks viidi läbi kvalitatiivne uurimus, kus andmete kogumiseks kasutati poolstruktureeritud intervjuud. Laherand (2008) toob välja, et selline andmete kogumine võimaldab esitada vajadusel intervjuude läbiviimisel täpsustavaid ja toetavaid küsimusi.

Poolstruktureeritud intervjuu liigi puhul võivad küsimused olla selgelt formuleeritud, kuid uurijal on vabad käed otsustamaks, mida ja millal küsida (Robson, 2002). Intervjuu kava koostamisel tugineti uurimuse teoreetilisele osale ja uurimisküsimustele. Autor koostas eelmainitule tuginedes küsimustiku, mis oli uurimisküsimuste järgi jaotatud kolme ossa. Intervjuu kavas oli küsimusi kodutööde eesmärkide (nt *Palun selgita, mis on Sinu jaoks õpilastele antava kodutöö eesmärk?*), vanema rolli (nt *Kuidas kirjeldate enda rolli õpilastele antavate kodutööde sooritamisel?*) ja ettepanekute (nt *Missuguseid kodutöid võiks õpetaja anda?*)

kohta. Intervjuu kava koostati avatud küsimustest koosnevana. Nt: „*Kuidas peaks õpetaja kodutöid hindama/tagasisidestama?*“.

Esmalt korraldati pilootintervjuu, mille intervjuueeritav oli Katrin ning mille eesmärk oli kontrollida, kas intervjuukava (lisa 1) on sobiv järgnevate intervjuude jaoks. Pilootintervjuu kestis 29 minutit ja 27 sekundit. Pärast esimese intervjuu läbiviimist leidis autor, et kiirustas mõnes punktis ja oleks võinud lisaküsimusi küsida, mainitud puudujäägid parandati edasistes intervjuudes, pilootintervjuu kaasati töö põhiandmestikku.

Intervjuueeritavatega kontakteeruti näost-näku, telefonitsi ja ka e-kirja vahendusel ning lepidi kokku intervjuu toimumise aeg ja koht. Vahetult enne intervjuu algust tutvustas autor intervjuueeritavatele uurimistöö eesmärki ning küsis luba intervjuu salvestamiseks helifailile. Intervjuud korraldati intervjuueeritavatele sobival ajal ja sobivas kohas, intervjuu kestuseks plaaniti umbes 45 minutit ja intervjuueeritava loal salvestati see helifailina, salvestatud intervjuud transkribeeriti. Autor rõhutas ka konfidentsiaalsuse printsiipi, mis tähendas, et intervjuueeritavate isikuandmeid ei avalikustata kolmandatele osapooltele. Kõik intervjuueeritavad olid tingimustega nõus ning andsid loa intervjuu salvestamiseks. Intervjuud toimusid jaanuaris ning veebruaris 2021. aastal, viidi läbi kaheksa intervjuud, mis kõik kuuluvad töö andmestikku. Kõige lühem intervjuu kestis 29 minutit ja 27 sekundit ja kõige pikem intervjuu kestis 34 minutit ja 29 sekundit.

Andmeanalüüs

Magistritöös kasutati kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsi meetodit. Induktiivse lähenemise puhul on eeliseks, et infot saadakse otse uuritavatel ning ei juhinduta eelnevalt määratletud kategooriatest või teoreetilistest lähtekohtadest (Laherand, 2008).

Andmeanalüüsi alustati sellega, et kõik kaheksa intervjuud transkribeeriti esmalt kasutades helifailide transkribeerimise programmi (Alumäe, Tilk, & Asadullah, 2018). Järgmisena kuulas autor kõiki intervjuusid ja parandas automaatsel transkribeerimisel tekkinud kirjavead. Transkribeeritud intervjuude andmestikku oli kokku 72 lehekülge. Edasi laeti kõik kaheksa transkriptsiooni üles QCAmapi keskkonda ning alustati andmete kodeerimisega.

Enne andmete kodeerimise protsessi algust luges autor, Laheranna (2008) soovitude kohaselt transkriptsioonid korduvalt läbi, selleks et materjali sisse elada. Autor märkis

uurimisküsimusest tulenevalt tervikmõtet edasi andvad laused. Täenduslikest üksustest loodi koodid, koodide tekkimise näited on toodud tabelis 2.

Tabel 2. Koodi loomine tähenduslikust üksusest

Tähenduslik üksus	Kood
<i>/.../ eesmärgistatud ja läbimõeldud kodutööd arendavad nii õpioskusi kui ka iseseisva töö oskuseid</i>	Iseseisvate õpioskuste arendamine õpilases
<i>/.../ mingid asjad on võib-olla koolis selgeks õpitud ja siis no kodus peaks neid harjutama, et nad saaks nagu nii-öelda käe sisse</i>	Õpilased kinnistavad koolis õpitud teadmisi
<i>/.../ ja kindlasti ka sotsiaalse osas, et kui ta läheb ühiskonda, et tal oleks teadmised, lai silmaring erinevatest teemadest</i>	Sotsiaalsete pädevuste arendamine
<i>/.../ et tuleb koju, teeb samalaadse ülesande, siis on tal see kinnistamine, kinnistumine, eduelamus, et oh, ma saan ikka ise ka hakkama</i>	Õpimotivatsiooni suurendamine õpilases

Seejärel koondati sarnase tähendusega koodid kategooriatesse. Kategooriate moodustumise näide on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Näide kategooria õpilase areng moodustumisest

Uurimisküsimus	Koodid	Kategooria
Milline on lapsevanemate arusaam II ja III kooliastme õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde eesmärkidest?	<ul style="list-style-type: none"> • Õpilased kinnistavad koolis õpitud teadmisi • Iseseisvate õpioskuste arendamine õpilases • Sotsiaalse pädevuse arendamine • Õpimotivatsiooni suurendamine õpilases 	Õpilase areng

Töö usaldusvääruse suurendamiseks kasutas autor kaaskodeerimise põhimõtet, mille illustreeriv näide on toodud töö lõpus (lisa 2). Lisaks sellele kasutas töö autor ka korduvkodeerimist. Andmeanalüüsil moodustus esimese uurimisküsimuse alla neli kategooriat, teise alla samuti neli ning kolmanda alla kolm.

Tulemused

Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada II ja III kooliastme õpilaste vanemate arusaamad kodutöö eesmärkidest, enda rollist kodutööde sooritamisel ja lapsevanemate ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks. Tulemused esitatakse uurimisküsimuste järgi andmeanalüüsil moodustunud kategooriate kaupa. Tulemuste illustreerimiseks on ära toodud ka kinnitavad tsitaadid, mis on esitatud muutmata kujul ja mille lõpus on intervjuueeritava pseudonüüm. Tsitaadi lühendamise puhul on ära jäetud koht märgitud (...).

Lapsevanemate arusaam kodutööde eesmärkidest

Esimese uurimisküsimuse *milline on lapsevanemate arusaam II ja III kooliastme õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde eesmärkidest* vastustest moodustus neli kategooriat: ülevaade lapse õppeedukusest; õpilase areng; tagasiside õpetajale ning eesmärk puudub või ei toeta õpilase arengut.

Ülevaade lapse õppeedukusest

Uurimuses osalenud teise ja kolmanda kooliastme õpilaste vanemad leidsid üheks kodutööde eesmärgiks olevat selle, et lapsevanemad ja õpetajad saaksid läbi kodutööde ülevaate õpilase õppeedukusest. Uuritavad märkisid, et kui koduseid ülesandeid ei antaks jääks toimumata oluline kinnistav protsess. Lisaks tõid lapsevanemad välja, et neil ei oleks adekvaatset ülevaadet sellest, kas laps on käesoleva teema omandanud. Viimane annab omakorda infot selle kohta, kas tuleks sekkuda ja kui siis milliste meetoditega.

Et aga et neid kinnistavaid ülesandeid on vaja kodus teha ja siis näeb kodus ka lapsevanem, et kas lapsel on see teema nagu selge. (Maie)

Uuritavad lapsevanemad leidsid, et juhul kui õpetajad koduseid ülesandeid ei jäta, siis jääb nende jaoks vajalik tagasiside õpilase õppeedukuse kohta saamata, seda sellest, et puuduva koduse töö eest ei saa õpetaja sellekohast konstruktiivset tagasisidet pakkuda ja lisaks ei näe nad ise vahetult, milline on õpilase sooritusvõime.

Kõige hullem on veel see, kui ei anta kodus ülesannet, on ju, siis mina ma ei näegi seda, kas ta on omandanud selle teema. (Margaret)

Seoses eelnevaga arvasid lapsevanemad, et ka õpetaja saab õpilase õppeedukusest kodutööde kaudu parema ülevaate ja saab tänu sellele parendada oma õpetamise meetodeid. Õpetajalt

saadud asjakohasest tagasisidest lähtuvalt saavad ka vanemad rakendada tõhusamaid ja õpilase eripäradest tulenevaid arendusmeetmeid. Sealjuures tõi lapsevanem välja, et vanemad ei tohi koduseid ülesandeid lapsele ette ära teha, sest nii saab õpetaja väära tagasiside sellest, kas õpilane sai teemast aru. Kui lapsevanem teeb õpilase eest ülesande ära, siis kaotaks vanemate järgi kodune ülesanne oma sisulise eesmärgi - laps ei õpiks sellest ning vanemal ja õpetajal puuduks ülevaade.

(...) et isegi kui ma näen, et ta seal mingi vea teeb, siis ma ei taha seda ära parandada ja võib-olla ma vihjan, et kuule, vaata-vaata, kas sul ikka seal kõik õigesti, sest et noh, oluline on ikkagi see, et õpetaja pärast näeks, mida ta nagu iseseisvalt kodus valesti tegi. (Anu)

Ülevaate saanud, saavad õpetajad ja lapsevanemad lapse õppeedukuses esinevatele puudujääkidele paremini keskenduda ja selle kaudu õpilaste õppetaseme parendamisele individuaalselt läheneda. Uurimuses osalenud vanemad märgivad, et igal õpilasel on erinev lugu ja see eeldab õpetajatelt õpilasest lähtuvat lähenemist õppeprotsessis. Samas lisatakse, et õpilasi on klassis tavaliselt palju ja see võib õpetajate koormust suurendada, aga iga õpilane vajab mingitki individuaalset lähenemist.

Et ikkagi eesmärk on see, et õpilane teema omandaks kui see, et me sunnime lihtsalt tegema, mitte ei sunni, aga et me anname lihtsalt teha, sest kõik teevad niimoodi, et tuleks arvestada õpilase individuaalsusega. (Jaanika)

Lapsevanemate sõnutsi saab õpetaja kodutöödega individuaalse lähenemise puhul õpilaste taset klassis ühtlustada - kui tunnis valmis ei jõua, siis lõpetab kodus, õpetaja jätab kodus ülesanded sõltuvalt õpilase ainealastest puudujääkidest. Ühtlasem tase peaks vanemate järgi muutma jällegi õpetaja tööd kergemaks.

(...) et kui õpetaja näeb, et mõni õpilane on natukene maha jäänud või vajab rohkem õpetamist, et siis anda talle koduseid töid, et näed, et vaata tee need ülesanded kodus läbi, et kui sa nüüd hätta jääd, siis vaatame järgmisel korral üle. (Jaanika)

Õpilase areng

Uurides lapsevanematelt kodutööde eesmärkide kohta oli üks lapsevanemate välja öeldud mõtteid see, et kodutöödel on õpilase ainealasele arengule arvestatav mõju läbi koolis õpitu kinnistamise. Lapsevanemad toovad välja, et koolitundides õpitu vajab kodus kordamist ja meelde tuletamist, kuna ainult sellisel moel saab toimuda kinnistamine, mis on õppeprotsessis vajalik element.

Lapsevanemate sõnul on koduste ülesannete lahendamisel oluline roll teemast arusaamisest ning lisateadmiste omandamisest, sest muidu kaotaks kodused ülesanded oma sisulise mõtte.

Uurimuses osalenud lapsevanemate arvates peaks õpetajal olema selge arusaam sellest, kas õpilane antud kodutööga kodus hakkama saab või vajab ta teistsuguseid ülesandeid, mis viitab jällegi õpetajate individuaalsele lähenemisele õppeprotsessis. Seejuures rõhutati, et kodused ülesanded olgu õpetajatel eesmärgistatud ja et nende mahukus ei oleks ülemäära suurega kodutööde sooritamise protsess ei oleks liiga pikk. Viimati mainitu puhul tõid vanemad välja, et liiga suur kodutööde maht, tekitab kodus elus asjatuid pingeid.

(...) siis selgitatakse lapsele seda uut teemat ja tehakse mõned ülesanded, millest siis õpetaja peaks nagu aru saama ja nägema, kas kõik õpilased klassis on sellest aru saanud ja siis koju jäetakse lähtuvalt sellest, kui kõik on aru saanud kinnistamiseks maksimaalselt kaks ülesannet. (Maie)

(...) harjutamise eesmärk, et no lihtsalt nagu mingid asjad on võib-olla koolis selgeks õpitud ja siis kodus peaks neid harjutama, et nad saaks nagu nii-öelda käe sisse. (Salme)

Lisaks aitab koduste ülesannete lahendamine arendada õpilase iseseisva töö oskuseid - õpilane saab töötada ilma, et õpetaja kõrval juhendamas oleks ning õpilane õpiks iseseisvalt oma aega planeerima. Vanemate sõnutsi näitab koduste ülesannete lahendamine seda, kas laps oskab iseseisvalt samu võtteid kasutada, mida tunnis ülesannete lahendamisel kasutati. Kui ta seda ei oska, siis kasutavad vanemad kodus rohkem omapoolset pakutavaid meetodeid, kuna nad ei ole kursis sellega, mida tehti koolis. Seega on oluline, et õpilased õpiksid koolis selgeks erinevad ülesannete lahendamise võtted ja õpimeetodid.

Et nii-öelda noh, õpetajaga koos klassis see on nagu üks asi seda teha, kui nad on seda ka just õppinud. Aga see, et ta tuleb koju, tuleb teise keskkonda ja kuidas ta siin sellega siis iseseisvalt hakkama saab. (Anu)

Vanemad ütlesid, et kodutööd suurendavad muuhulgas ka lapse sotsiaalset pädevust laiendades nende silmaringi ja aidates neil sedakaudu ühiskonnas paremini toime tulla. See tähendab seda, et õpilased õpivad koolis õpetajate ja teiste õpilastega suheldes ühiskondlikult aktsepteeritava käitumise norme.

Eesmärgistatud ja läbimõeldud koduste ülesannete puhul suureneb ka õpilaste õpimotivatsioon pakkudes neile eduelamusi. Viimase all pidas lapsevanem silmas eelkõige seda,

et kui näiteks laps saab iseseisvalt ülesandega hakkama, siis tunneb ta enda üle uhkust. Eduelamuse baasilt võtab õpilane lapsevanema järgi ette järgmise ülesande ja lahendab seda meelsamini kui võrrelda olukorda sellega, et eelmine ülesanne oleks jäänud lahendamata või oleks ületamatuid raskusi pakkunud.

Niisugune eduelamus tekib ja iseendast nagu et, et ta ju ise peab valmis tegema, et ega tal keegi seal kõrval ei aita. (Jaanika)

Tagasiside õpetajale

Uurimuses osalenud lapsevanemad leidsid, et õpilastel lahendatud või lahendamata kodutööd pakuvad õpetajale tagasisidet ka selleks, et õpetaja saaks analüüsida enda tehtud tööd ning reflekteerida, et vajadusel oma töös midagi muuta.

Et võib-olla see oleneb ka sellest, kuidas õpetaja õpetas, et õpilane sai aru onju võib-olla siin ka nagu refleksioon õpetajale endale, et analüüsida enda õpetamisviise. Et kas ta on hästi õpetanud ja õpetanud niimoodi, et õpilane saab ka kodus need ülesanded tehtud. (Jaanika)

Õpetaja eneserefleksioon on tähtis ka selle jaoks, et ta oskaks õpilastele vajadusel individuaalselt läheneda ja valida õiged võtted, mis on õppeprotsessis vahetuks õpetamiseks vajalikud. Juhul kui õpetaja eneseanalüüsi tulemusena selgub, et õpetamismeetodid ei olnud minevikus õiged, siis saab ta neid muuta ja tõhustada. Vanemad tõid välja, et sellise protsessi tulemusel saavad õpetajad kaasata ka lapsevanemad ja anda neile tõhusamat infot selle kohta, kuidas peaksid nad koduste ülesannete protsessi sekkuma.

Eesmärk puudub või ei toeta õpilase arengut

Uuritavate hulgas oli lapsevanemaid, kes märkisid, et kodutööd ei ole alati eesmärgistatud ning õpetajad ei ole eesmärke läbi mõelnud või kui ka on, siis sellisel juhul ei ole õpilasele koduse ülesande eesmärk selgeks tehtud ja see omakorda langetab õpilases õpimotivatsiooni ja tekitab trotsi. Lapsevanemate arusaama järgi puuduvad sellisel juhul kodustest töödest loova mõtlemise arendamisele suunatud ülesanded, mis peaksid nendes peaaegu alati olema.

Teadmistele ja oskustele selline tuim töövihiku täitmine ei mõju ju kuidagi. Sest ma ei näe et ta selle tõttu kuidagi osavam oleks, ta ei arenda. (...) Ahah ja põhjustab õpimotivatsiooni langust puhtalt. (Maie)

Kui koduste ülesannete eesmärgid ei ole õpilastele selgeks tehtud, olgu selle põhjuseks siis eesmärkide seadmata jätmine õpetajalt või eesmärkide vahendamisoskuse puudulikkus, siis ei saa üldjuhul eesmärkidest aru ka lapsevanemad. Vanemate järgi muudab selline olukord kodused suhted lapse ja lapsevanema vahel pingelisemaks ning põhjustab kõigile osapooltele stressi.

(...) et miks nad neid kodutöid annavad, et see on jäänud arusaamatuks praegu. See on jäänud lastele arusaamatuks, et nad ikkagi teevad jätkuvalt kodutöid, aga miks nad teevad kodutöid? (Salme)

Seega saab kategooriat kokku võtta sellega, et lapsevanemate arusaam kodutööde eesmärkidest on suures osas ühene, kõige tihedamini toodi välja seda, et kodutööd on selleks, et koolis õpitut kinnistada. Lisaks tõid lapsevanemad välja, et koduste ülesannete olemasolul saavad lapsevanemad tänu kodutöödele parema ülevaate õpilase õppeprotsessist ning -edukusest. Sealjuures leiti, et ilma koduste ülesanneteta jääks selline pilt vanematel saamata. Koduste tööde jätmisel ja tagasisidestamisel tuleks vanemate järgi arvestada õpilase individuaalsusega - õpetaja peaks tegema kindlaks, milline on õpilase sooritusvõime, et mitte anda talle üle jõu käivaid ülesandeid. Lapsevanemad pidasid oluliseks märkida, et kodused ülesanded olgu alati eesmärgistatud ja need olgu selgeks tehtud ka õpilastele.

Lapsevanema roll kodutööde sooritamisel

Teise uurimisküsimuse *milline on lapsevanema roll õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde sooritamisel (lapsevanema enda kirjeldustele tuginedes)* vastused sai jaotada nelja kategooriasse: abistav roll kodutöö sooritamisel, analüüsiv roll, kontrolliv roll ning toetav roll kodutöö sooritamise keskkonna loomisel.

Abistav roll kodutööde sooritamisel

Lapsevanemad märkisid, et kui nad last kodutöödel abistavad, siis peavad nad ise tihtipeale materjali läbi töötama ja seda lapsele selgitama, sest alati ei ole õpetaja jäetud juhend piisavalt arusaadav või kogunisti puudub. Õpetajate jäetud kodutööde juhend on lapsevanemate arusaama järgi oluline, sest sellest ammutavad ka vanemad ise informatsiooni.

Aga pojaga tõesti oli see selline noh, puhas õppimine, et vahel oli see isegi niimoodi, et ma ise õppisin enne ette ära ja siis hõikasin talle, et nüüd sa võid alla tulla, et ma sain selle

teema selgeks, et nüüd ma tulen seletan sulle, et noh täpselt matemaatikas see lõpuklassides niimoodi oligi. (Salme)

Sellist rolli ei taha aga lapsevanemad tihtipeale võtta, vanemad selgitasid, et selline olukord tekib siis, kui laps ei ole koolis antud teemat ja/või lahendusvõtteid selgeks saanud. Uuritavad rõhutasid, et just kool on see koht, kus toimub suurem osa õppimisest, kodused ülesanded olgu iseseisvate õpioskuste arendamisele suunatud.

See teooria osa, mis koolis on läbitud, seda kas ei õpetata üldse ja minnakse kohe ülesannete juurde ja kodus on siis nii, et mina pean võtma selle rolli, et ma pean selle teooria nagu selgeks tegema või siis kapatakse nii kiiresti, et need, kes on aeglasemad lapsed, nemad ei saa aru. (Maie)

Tagasisidestav roll

Uuritavad leidsid, et üks nende rollidest laste koduste tööde täitmisel oli jälgida kodutööde täitmist, vaadata kas lapsel on kodused ülesanded tehtud ja siis aru saada, kas neil on ka teema selge. Seejuures leiti, et viimane ülesanne peaks lasuma õpetajatel, mitte vanematel. Kui lapsevanemad koduste tööde sooritusprotsessi jälgivad, siis saavad nad õpetajatele ka sellekohast tagasisidet anda.

Et aga et neid kinnistatavaid ülesandeid on vaja kodus teha ja siis näeb kodus ka lapsevanem, et kas lapsel on see teema nagu selge. (Maie)

Lisaks saavad vanemad õpilase koduste tööde sooritamise järgi aimu tema õppeedukusest koolis ning kas vastava aineõpetaja õppemeetodid teenivad tema lapse jaoks seatud arengueesmäärke. Uuritavad tõid ka välja, et sellise ülevaate omamine parandab muuhulgas lapsevanemate ja kooli vahelisi suhteid.

Sellepärast et mulle see stiil ei sobi, mida ta teeb, ma leian, et see minu lapsele ei sobi ja see on minu last nagu ignoreeriv ja tema erisusi eirav ja ma olen nüüd praegu hetkel mingeid kirju kirjutanud üritades õpetajale selgitada nagu seda oma seisukohta ja lapse nagu olekut seal klassis (...). (Margaret)

Kontrolliv roll

Vanematel on koduste tööde lahendamisel ka kontrolliv roll, uuringus osalenud vanemad märkisid, et nemad vaatavad üle, kas nende lastel on õige ajaks koolis jäetud kodused

ülesanded lahendatud või on laps mõne koduse töö unustanud, kui nii on, siis suunavad vanemad neid seda tegema.

Lisaks kontrollin ma siis veel, et võib-olla tal oli ikkagi midagi on jäänud tegemata, või siis jäi kahe silma vahele, et ma ei pannud seda tähele, et ma pean seda ka tegema. (Katrin)

Sellise rolli võtmine mitme vanema sõnutsi oluline, kui õpilase enesedistsipliin või kodutöö protsessi rutiinsus pole veel piisavalt arenenud, et laps iseseisvalt hakkama saaks. Väljatoodud kontrollimismeetodite hulka kuuluvad näiteks ettelugemine, kui mõni tekst on koduse töö raames jäetud pähe- või ilmekalt lugema õppida, kontrollitakse vihikusse lahendatud ülesandeid.

Vanemad kontrollivad ka seda, kas järgmiseks päevaks on vajalikud töövahendid valmis pandud või kas vajalikud riided on õpilasel valmis vaadatud.

Toetav roll kodutöö sooritamise keskkonna loomisel

Uurimuses osalenud lapsevanemad pidasid oluliseks välja tuua, et laps ei saa enamasti koduste tööde organiseerimisega täiesti iseseisvalt hakkama. Sellest johtuvalt märkisid nad, et nende roll on luua lapsele sobilik keskkond, kus koduseid ülesandeid lahendada. Sobiliku keskkonna all pidasid vanemad silmas seda, et õpilasel oleks vaikne ja rahulik keskkond, kus koduseid ülesandeid sooritada. Lisaks toodi välja, et lapsevanema ülesanne on muretseda lapsele koduste tööde lahendamiseks vajalikud õppevahendid. Uuritavate järgi on nende ülesandeks teha kindlaks, et õpilasel oleks õppetöö sooritamiseks valmidus ka füüsilise keskkonna näol - laud, tool, lamp ja arvuti.

Minu arust peaksin mina hoolitsema selle eest, et lapsel oleks koht kuhu tulla õppima, kus ta saaks rahulikult keskenduda ja oma tööd teha (...). (Margaret)

Lisaks ütlesid vanemad, et nende roll on suunata neid õigele teele, et leida koduste ülesannete lahendamiseks vajalik materjal ning neid tekkivate küsimuste korral toetada. Oluliseks peeti, et vanemad peaksid kindlaks tegema, et koduste tööde lahendamine leiaks aset õigel ajal.

Minu roll on see, et suunata neid onju, kust sa leiad selle materjali, ma ei ütle talle ette, (...) Kui laps tuleb koolist koju siis ta saab seal süüa ja natukene puhata on ju. Ja siis ta hakkab juba ülesannete kallal nokitsema, mitte öösel kuskil on ju. (Maie)

Kategooria kokkuvõtteks saab öelda, et lapsevanematel on kodutööde protsessis selliseid rolle, mis toetavad õpilasi erineval viisil. Lapsevanemad peavad enda ülesandeks õpilasi kodutööde

sooritamisel vajadusel abistada ja neile ülesandeid selgitada. Lisaks leiavad vanemad, et neil on vajalik omada ülesannete lahendamise protsessist ülevaadet, et koolile sellekohast tagasisidet pakkuda, lisaks viimasele on uuritavatel ka kontrolliv roll, et veenduda selles, kas laps kodutöid täidab. Oluliseks peeti ka lapsevanemate rolli kodutööde sooritamiseks tarviliku keskkonna loomisel.

Lapsevanemate ettepanekud kodutöödega seotud protsessi arendamiseks

Kolmanda uurimisküsimuse *millised on lapsevanemate ettepanekud kodutöödega seotud protsessi arendamiseks* juures tekkis intervjueeritavate vastustest kolm kategooriat: õpilaste individuaalsusega arvestamine, ülesannete ülesehituse ja mahu muutmine ning juhendite ja tagasiside parendamine.

Õpilaste individuaalsusega arvestamine

Uurimuses osalenud II ja III kooliastme õpilaste lapsevanemad märkisid, et koduste ülesannete jätmisel võiksid õpetajad rohkem arvestada õpilaste individuaalsusega. Selleks peaksid õpilaste vanemate arvates õpetajad rohkem panustama oma õpilaste tundmaõppimisele ja nende erisuste märkamisele. Uuritavad leidsid, et lastele tuleks anda koduseid töid sõltuvalt nende endi võimekusest ülesandeid lahendada. Vanemad nägid ka individuaalsusele rõhu panemisel raskuskohti, näiteks võib klass olla nii suur, et õpetajal ei jätku selliste ülesannete täitmiseks energiat.

(...) et need kodutööd ikkagi natuke oleksid ikkagi individuaalsed, et noh, suures klassis on seda raskem teha. (Jaanika)

Lapsevanemad tegid ka ettepaneku, et koolis jäetud kodused ülesanded võiksid olla vabatahtlikud, ehk õpilane tunneb ise, kas tal on vaja kinnistamiseks kodust ülesannet lahendada või mitte. Sellisel juhul langeks vanemate arvates õpilasele suurem vastutus enda õppe edukuse eest.

See oleks pigem selline, et kui ta on nagu vabatahtlikult jäetud, ütleme, võtame sellise sellise nagu suuna et kodutööde andmine on vabatahtlik. (...) ja siis saab arutleda selle üle, mis raske oli. (Maie)

Ülesannete ülesehituse ja mahu muutmine

Uuritavad märkisid, et koduste ülesannete puhul võib tihti märgata seda, et ülesannete maht on liiga suur ning põhjustab õpilasele õpistressi või ei sobi erinevate eesmärkide täitmiseks ülesande ülesehitus. Vanemate arvamuse kohaselt peaks kodustes ülesannetes rohkem loovülesandeid olema. Loovate ülesannete all pidasid lapsevanemad silmas näiteks raamatu lugemist või esitluste koostamist, sellised ülesanded mõjuks hästi õpilaste õpimotivatsioonile.

*Et kodutöö maht võib-olla ei peaks olema selline, mis võtab ära suure ampsu päevast.
(Klaarika)*

Et sellist loovat tööd võiks siis rohkem olla, et need kuivad töövihiku tampimised ei mõju hästi. (Maie)

Uurimuses osalenud lapsevanemad märkisid veel, et aineid võiks omavahel lõimida ning kui õpetajad jäta koduseid töid, siis olgu need rohkem interaktiivsed ja mängulisemad.

*No igatahes neid interaktiivseid ülesandeid pluss ajalugu, loodusteadused, kõik need, kus sa saad nagu saata ma ei tea lapse läbi interneti mingisugustesse muuseumitesse, mingisugustesse, rännakutele kuskile vana aega on ju olemas kõik, tegelikult terve internet kubiseb nendest selliseid asju, et, et see õppimine käiks läbi uurimise rohkem (...).
(Margaret)*

Juhendite ja tagasiside parendamine

Selleks, et õpilased saaksid koduseid ülesandeid võimalikult iseseisvalt täita, märkisid lapsevanemad, et õpetajatel tuleks pöörata suuremat rõhku koduste tööde juhenditele. Juhend võiks olla näiteks kirjalikult õpilasele koju kaasa antud selle asemel, et tunni lõpus tervele klassile seda öelda. Teine võimalus on vanemate järgi see, et õpetaja võiks teha kindlaks, kas õpilane on juhendist aru saanud, enne kui ülesanne iseseisvalt lapsele lahendada jäetakse.

Aga seda infot enne kuskil ei olnud, ehk siis kui ta selle tunnis ütles ja kui see sellel hetkel läks ühest kõrvast sisse, teisest välja, siis minu laps seda infot ei teadnud. Selle ta sai siis teada, kui ta sai oma kahe ja, ja noh, siis alles oli see sinna kirjutatud. (Maie)

Lisaks toodi välja, et lapsevanem ei saa kohati ise õpetaja jäetud juhendist aru ja ei oska last kodus toetada.

Jah, et võib-olla ka juhendid on veel teine teema, et aeg-ajalt oli ikkagi ka täiesti noh, oli ka selliseid kodutöid, mille puhul ma ei saanudki aru, mida laps tegema peab. (Salme)

Kategooriat kokku võttes saab öelda, et lapsevanemad soovivad, et õpetajad rohkem õpilaste individuaalsusele keskenduks. Lisaks peaksid õpetajad rohkem rõhku panema koduste ülesannete eesmärgipärasusele ja et nende maht ega oodatav ajakulu ei ületaks selliseid piire, kus nende kasutegur juba väheneks. Olulise ettepanekuna toodi välja, et koduste tööde juhendid peaksid olema mõtestatud ja õpilasele selgeks tehtud, et õpilane suudaks iseseisvalt selle järgi koduseid ülesandeid lahendada.

Arutelu

Magistritöö eesmärgiks oli välja selgitada II ja III kooliastme õpilaste vanemate arusaam kodutööde eesmärkidest, rollist õpilaste kodutööde sooritamisel ja ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks. Antud peatükis võetakse kokku ning arutletakse eelpool toodud tulemuste üle ning kõrvutatakse ja võrreldakse neid varasemate uurimustulemustega. Antakse ka soovitusi edasiseks uurimiseks ning tuuakse välja uurimuse kitsaskohad ning selle praktiline väärtus.

Esimese uurimisküsimuse "*Milline on lapsevanemate arusaam II ja III kooliastme õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde eesmärkidest?*" tulemused näitasid, et lapsevanemad mõistsid kodutööde eesmarke suures osas üheselt, kuid tõid selle juures välja erinevaid nüansse. Üheks arusaamaks kodutööde eesmärkidest küsitletute järgi oli see, et kodutööde sooritamine on koolis õpitu kinnistamiseks vajalik protsess. Sellist arusaama kinnitavad ka mitmed uuritud teadusliku kirjanduse allikad (Kukk *et al.*, 2015; Cooper, 2015; McMillan, 2011), kus on leitud, et kodused ülesanded on mõeldud koolis õpitud ainealaste teadmiste kordamiseks, et need seeläbi püsivamateks muutuksid.

Magistritöö tulemuste järgi saavad tänu kodustele töödele lapsevanemad õpilase õppeprotsessist ja -edukusest parema ülevaate. See aga pakub vanematele teadmisi, kas lapsel on teema omandatud või mitte. Vanemate jaoks tähendab sellise ülevaate omamine seda, et nad oskavad õpilasi kodutöödel paremini aidata ning ülesandeid neile selgitada. Lisaks muudab vanema osalus kodutööde protsessis kooli ja kodu koostöö sujuvamaks ning sellega kasvab ka koduste ülesannete sooritamise tõenäosus (Carr, 2013). Kui lapsevanemad on kodutööde protsessist ülevaate saanud, siis saavad nad puudujääke märgates õpetajaga sel teemal suhelda ja

nii areneb kooli ja kodu koostöö. Sel juhul mõistavad mõlemad osapooled üheselt õpilase vajaka jäämisi ja seega saavad nad koos arutada lahendusmeetodite üle.

Koduste ülesannete eesmärgina nähti ka õpilaste iseseisvate õpioskuste arendamist. See tähendab, et õpilane peaks ilma õpetaja abita koduste ülesannete lahendamiseks hakkama saama. Nii defineerib kodust tööd ka Cooper (2015), et kodutööd on õpetajate jäetud ülesanded, mis on mõeldud pärast koolitunde iseseisvalt lahendamiseks. Sealjuures peaks õpilane ise oma aega õppima planeerima, et ülesannete lahendamiseks jääks piisav aeg päevas. Koolis õpetatakse erinevaid ülesannete lahendusmeetodeid ning õpilaste koduste ülesannete sooritamine näitab vanematele, kas lastel on meeles samad lahendusvõtted, mida koolis kasutati või mitte.

Uurimuses osalenud vanemad leidsid, et kodutööde sooritamine või nende mitte tegemine on ka tagasiside õpetajale. Uuritavad tõid välja, et kui õpilane jääb kodutööde lahendamisel hätta, siis peaks õpetaja seda teadma ja vajadusel õppemeetodeid õpilase järgi kohandama. Seega lapsevanem ei tohiks ülesandeid õpilasele ette lahendada. Cooper jt (2000) järgi tähendaks viimane lapsevanema liigset sekkumist kodutööde protsessi ning sellega jääks puudulikuks kodutööde sooritamisel tekkiv tagasiside õpetajale. Kui vanemad õpilase eest kodutööid lahendavad, siis saab õpetaja sooritatud ülesannetest moonutatud tagasiside, mis ei peegelda õpilase reaalselt iseseisvat tööd. Magistritöö autor lisab, et sellise tagasiside kaudu saab õpetaja oma töö üle reflekteerida ja analüüsi tulemusena leida selliseid kohti, mida ta saaks enda töös teistmoodi teha. Tänu sellisele informatsioonile saab õpetaja õpilaste puudujääkidele individuaalselt läheneda ja parendada seeläbi õppeprotsessi tulemusi.

Uuritavad juhtisid tähelepanu ka sellele, et õpetajad ei ole kodustele töödele alati seadnud eesmärgi, mis aga peaksid kodutööde protsessis olema tähtsal kohal. Seda kinnitavad ka varasemad uurimused, et õpetajad peavad hoolitsema selle eest, et koduste tööde eesmärgid oleks vahetult ning arusaadavalt õpilastele vahendatud (Cooper, 1989; Kidwell, 2004), sest kui kodutöö ei ole eesmärgistatud, siis kannatab selle all kogu protsess (Cooper, 2015). Nii tekib õpilastes õpimotivatsiooni langus ja üldine trotslikkus koolitööde suhtes, kuna eesmärgistamata jäänud kodutööde tõttu võib õpilane minetada arusaama, mille jaoks on kodused ülesanded vajalikud. Lisaks muudab eesmärkidest arusaamise puudulikkus ka vanema võimekust kodutööde puhul õpilastele toetust pakkuda ja sellest võivad halveneda kooli ja kodu suhted. Cooper jt (2006) kinnitab, et kui õpetajad, õpilased ja lapsevanemad kodutööde eesmärgi erinevalt mõistavad, siis võivad kodused ülesanded muutuda stressi allikaks (Cooper *et al.*, 2006).

Teise uurimisküsimuse juures *Milline on lapsevanema roll õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde sooritamisel (lapsevanema enda kirjeldustele tuginedes)?* näitasid tulemused, et lapsevanematel on kodutööde protsessis õpilasi erineval viisil mõjutavaid rolle. Välja toodud rollid võivad kodutööde sooritamise protsessile, lapsevanematele endile ning üldisele kodusele õhkkonnale mõjuda nii positiivselt kui ka negatiivselt.

Uuritavad leidsid, et kodutööde protsessis peavad nemad tihtipeale kodus võtma õpetaja rolli - olema see, kes õpilasele kodust tööd selgitab ja teda juhendab. Sellist rolli ei taha vanemad aga tihtipeale võtta, sest see mõjub stressi tekitavalt ning muudab koduse keskkonna pingeliseks. Selline olukord, kus lapsevanemad sellise rolli peavad võtma tekib siis, kui laps ei ole koolis teemat selgeks saanud. Autori hinnangul peaks kool olema see koht, kus toimub suurem osa vahetust õppetööst ning kodused ülesanded olgu koolis õpitud teadmiste kinnistamiseks. Uuritud teaduslik kirjandus (Cooper, 1989) kinnitab, et sellisel juhul ei võta õpilane enda koduste ülesannete sooritamise eest vastutust ja antud iseseisva õpioskuse kujundamine jääb vajaka.

Vanemad näevad koduste tööde sooritamise kontrollimist tihtipeale enda ülesandena. Uuritavad märkisid, et nemad vaatavad üle, kas nende lastel on õigeks ajaks kodused ülesanded lahendatud või on laps mõne koduse töö ehk unustanud. Sellisel juhul suunavad lapsevanemad lapsed koduseid töid tegema. Teaduslikust kirjandusest nähtub, et kontrolliv roll on tihtipeale sobilik, kuid tuleb tähele panna, et see ei muutuks liigseks sekkumiseks. Taolise rolli võtmine on uurimuses osalenud vanemate sõnutsi oluline, kui õpilase enesedistsipliini oskused pole veel piisavalt arenenud. Carr (2013) kinnitab, et kodutööde protsessis on üks tähtsamatest faktoritest vanemate poolne järelvalve, mille tulemusena kasvab koduste ülesannete sooritamise tõenäosus ning paraneb kooli ja kodu koostöö.

Õpilane vajab kodutööde lahendamiseks sobilikku keskkonda, kus ta saab keskenduda ilma suuremate häirivate faktoriteta ning kus tal on võimaldatud vajalikud õppevahendid. Sellist keskkonda ei suuda õpilane endale enamasti ise luua ja seega on lapsevanemal selles osas tähtis roll. Sellist vajadust kinnitab ka Hoover-Dempsey jt (2001) uurimus, kus tuuakse välja, et lapsevanem peab õpilasele sobiliku õpikeskkonna looma, näiteks ajaplaneerimise korraldamise või füüsilise keskkonna kohaldamisega. Ka uurimuses osalenud lapsevanemad peavad oluliseks, et nende ülesanne on hoolitseda selle eest, et nende lastel oleks koht kuhu tulla õppima, kus ta saaks keskenduda ja oma tööd teha.

Kolmanda uurimisküsimuse *millised on lapsevanemate ettepanekud kodutöödega seotud protsessi arendamiseks?* juures tegid vanemad koduste ülesannetega seotud süsteemi parendamiseks mitu ettepanekut. Näiteks leiti, et õpetajad peaksid kodutööde jätmisel õpilase individuaalsusega arvestama ehk mitte tervele klassile samu ülesandeid andma. Vanemad lisasid, et koduseid ülesandeid peaks andma tulenevalt õpilaste eripärasest sooritusvõimest ning lähtuvalt sellest, kas õpilane on koolis antud teema selgeks saanud või mitte. Vanemad kinnitasid, et saavad aru ülesande raskusest õpetajale, sest klassid võivad olla suured, ent sellisele lähenemisele tuleks siiski senisest rohkem rõhku pöörata. Samas leiti ka, et kodused ülesanded võiksid olla osalt vabatahtlikud, anda õpilasele võimaluse otsustada, kas tal on neid vaja lahendada või mitte, sõltuvalt sellest, kas õpilane tunneb, et on teema selgeks saanud või mitte. Sellisel juhul langeks vanemate arvates õpilasele suurem vastutus enda õppeedukuse eest. Töö autor leiab varasematele uurimustele (Cooper, 2015; Jõesaar, 2019) tuginedes, et teises ja kolmandas kooliastmes õppivatel õpilastel ei ole enamasti kujunenud vajalik enesedistsipliin, et selliseid otsuseid iseseisvalt vastu võtta. Kui õpetaja kodused ülesanded jätab, siis peaksid need siiski olema õpilasele kohustuslikud sooritada. Cooper (2015) kinnitab, et sellisel moel vastutuse suurendamine õpilastes tõstab stressi.

Veel tegid uuritavad ettepaneku koduste ülesannete juhendite ja tagasiside parendamiseks. Selleks, et õpilased saaksid kodutöid võimalikult iseseisvalt sooritada tuleks õpetajatel pöörata koduste tööde juhendite sisule ja nende vahendamisele suuremat rõhku. Lapsevanemad leidsid, et juhend võiks olla õpilastele kirjalikult koju kaasa antud selle asemel, et tunni lõpus tervele klassile seda suuliselt öelda kontrollimata, kas õpilane selle endale kirja paneb. Seejuures võiks õpetaja kontrollida, kas õpilane on juhendist aru saanud enne kui ülesanne lapsele iseseisvaks lahendamiseks jäetakse. Sama küsimuse juures tõid lapsevanemad välja, et ei saa kohati ka ise õpetaja jäetud juhenditest aru. See näitab, et õpetajatel tuleb koduste tööde juhenditele kindlasti rohkem rõhku pöörata, esmalt peavad need kindlasti olema olemas ja õpilastele selgelt ja arusaadavalt vahendatud.

Ettepanekuid tehti ka kodutööde ülesehituse ja mahu osas. Uuritavad märkisid, et kodutööde puhul võib tihti märgata seda, et ülesannete maht on liiga suur ning põhjustab õpilasele stressi või ei sobi erinevate eesmärkide täitmiseks ülesannete ülesehitused. Vanemad leiavad, et kodustest ülesannetest võiks rohkem leida loovülesandeid, viimaste all peetakse silmas näiteks raamatu lugemist või esitluste koostamist, sellised ülesanded mõjuks hästi õpilaste

õpimotivatsioonile. Autor lisab, et liiga mahukas või ajakulukas kodutöö võib varasematest uurimustest nähtuvalt õppeeesmärkide saavutamisele vastupidiselt mõjuda.

Kokkuvõtteks võib öelda, et vanematel on õpilaste kodutööde sooritamises tähtis roll ja seda näitavad ka magistr töö tulemused ning teoreetilised lähtekohad. Uurimise käigus lapsevanematelt saadud teave kattus varasemalt uuritud teaduslikust kirjandusest leitud teoreetilise informatsiooniga. Analüüsid uuritavatel saadud vastuseid nähtus, et osalt ollakse praeguse kodutööde süsteemiga rahul, kuid tehti ka ettepanekuid, mis aitaksid senist süsteemi parendada.

Töö piirangutena toob autor välja seda, et autor ei ole kodeerimisel pidanud uurijapäevikut, mis aitaks suurendada uurimuse usaldusväärsust. Valim oli kvalitatiivsele uurimusele omaselt väike, uurimuses osales kaheksa lapsevanemat. Selleks, et saada mitmekülgsemat ülevaadet Eesti lapsevanemate arvamusest kodutööde protsessist ja nende rollist tuleks valimit oluliselt suurendada. Sellega seoses annab edasiuurimiseks autor soovitus koostada suurema valimiga uurimine, viies läbi kvantitatiivne uuring, mis annaks mitmekülgsema ülevaate Eesti lapsevanemate rolli kohta kodutööde protsessis. Lisaks võiks tänu laiemale uurimisele leida rohkem vanemate ettepanekuid kodutööde süsteemi arendamiseks.

Töö praktilise väärtusena toob autor esile selle, et magistr töö annab ülevaate lapsevanemate arusaamadest koduse töö eesmärkidest, sellest millisena näevad lapsevanemad enda rolli kodutööde protsessis, kuidas lapsevanemad lapsi aitavad ning välja on toodud ka vanemate ettepanekud kodutööde protsessi parendamiseks, mis kõik aitab õpilastel, õpetajatel ja lapsevanematel parandada kodutööde süsteemi.

Tänuõnad

Täna kõiki lapsevanemaid, kes käesolevas uurimuses osalesid, samuti töö valmimisele suuresti kaasa aidanud juhendajaid, lisaks kolleege ja teisi tuttavaid, kes andsid nii mõneski kohas magistr töö kirjutamisel häid ideid.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

Keir Zukker

/allkirjastatud digitaalselt/

18.05.2021

Kasutatud kirjandus

- Alumäe, T.; Tilk, O.; Ullah, A. (2018). Advanced Rich Transcription System for Estonian *Human Language Technologies - the Baltic Perspective : Proceedings of the Eighth International Conference, Baltic HLT 2018*.
- Arro, G., Aus, K., Timoštšuk, I., Poom-Valickis, K., & Kukk, A. (2015). *Eesti põhikooliõpilaste koduse õpikoormuse uuring*. Külastatud aadressil <http://oppekava.innove.ee/eesti-pohikooliopilaste-koduse-opikoormuse-uuring-2013-2015/>
- Battiatto, A. C., Hoover-Dempsey, K. V., Jones, K. P., Reed, R. P., & Walker, J. M. T. (2001). Parental Involvement In Homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 195-209.
- Bennett, C. A. (2017). „Most Won't Do It!“ Examining Homework as a Structure for Learning in a Diverse Middle School. *American Secondary Education*, 45(2), 22-38.
- Bryan, T., & Sullivan-Burstein, K. (1997). Homework how-to's. *Teaching Exceptional Children*, 29, 32-37.
- Burris, K. G., & Snead, D. (2017). Middle School Students' Perceptions Regarding the Motivation and Effectiveness of Homework. *School Community Journal*, 27(2), 193-210.
- Carr, N. S. (2013). Increasing the effectiveness of homework for all learners in the inclusive classroom. *School Community Journal*, 23(1), 169-187.
- Chen, C., & Stevenson, H. W. (1989). Homework: A cross-cultural examination. *Child Development*, 60(3), 551-561.
- Cooper, H. (2015). *The Battle Over Homework*. 3. Tr. NY: Carrel Books.
- Cooper, H. (1989). *Homework*. White Plains, NY: Longman.
- Cooper, H., Robinson, J. C., & Patall, E. A. (2006). Does Homework Improve Academic Achievement? A Synthesis of Research, 1987-2003. *Review of Educational Research*, 76(1), 1-62.
- Cooper, H., Lindsay, J. J., & Nye, B. (2000). Homework in the Home: How Student, Family, and Parenting-Style Differences Relate to the Homework Process. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 464-487.
- Cooper, H., & Valentine, J. C., (2001). Using research to answer practical questions about homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 143-153.
- Cordoba, D. (2013). *The relationship between homework and academic achievement*. Austin: University of Texas.

- Delgado-Gaitan, C. (1991). Involving parents in the schools: A process of empowerment. *American Journal of Education*, 100(1), 20-46.
- Delgado-Gaitan, C. (1992). School Matters in the Mexican-American Home: Socializing Children to Education. *American Educational Research Journal*, 29(3), 495-513.
- Epstein, J. L., & Van Voorhis, F. L. (2001). More Than Minutes: Teachers' Roles in Designing Homework. *Educational Psychologist*, 36(3), 181-193.
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental involvement in middle school: A meta-analytic assessment of the strategies that promote achievement. *Developmental Psychology*, 45(3), 740-763.
- Jõesaar, T. (2019). *Kodutööde tegemise õpimotivatsioon ja hoiakud ning nende seos lastevanemate poolt pakutava abiga kodutööde tegemisel 3. ja 6. klassis*. Publitseerimata magistritöö. Tartu Ülikool.
- Kasar, K. (2019). *II kooliastme õpilaste arusaamad kodutöö eesmärkidest ja ettepanekud kodutööga seotud protsessi arendamiseks*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Kidwell, V. (2004). *Homework*. London: Continuum
- Krull, E., (2018). *Pedagoogilise psühholoogia käsiraamat*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Kukk, A., Rajalaane, R., Rei, M.-L., & Piht, S. (2014). Parents opinions on homework in the II stage of primary school (Estonian example). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 171(2015), 134-144.
- Laherand, M.-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: Infotrükk.
- Marzano, R. J., & Pickering, D. J. (2007). Special topic: The case for and against homework. *Educational Leadership*, 64, 74–79.
- McMillan, J. H. (2011). *Classroom assessment: Principles and practices for effective standardsbased instruction*. Boston, MA: Pearson.
- Neilson, W. (2005). Homework and performance for time-constrained students. *Economics bulletin*, 9, 1-6.
- OECD (2018). *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing.
- Painter, L. (2003). *Homework*. Oxford: Oxford University Press.
- Perie, M., & Moran, R. (2005). *NAEP 2004 trends in academic progress: Three decades of student performance in reading and mathematics*. Washington, DC: Government Printing Office.

- Robson, C. (2002). A Resource for Social Scientists and Practitioner-Researchers. *Real World Research* (2), 270-278.
- Rosário, P., Núñez, J. C., Vallejo, G., Nunes, T., Cunha, J., Fuentes, S., & Valle, A. (2018). Homework purposes, homework behaviors, and academic achievement. Examining the mediating role of students' perceived homework quality. *Contemporary Educational Psychology*, 53, 168-180.
- Van Voorhis, F. L. (2011). Costs and Benefits of family involvement in homework. *Journal of Advanced Academics*, 22(2), 220-249.
- Zhou, S., Zhou, W., & Traynor, A. (2020). Parent and teacher homework involvement and their associations with students' homework disaffection and mathematics achievement. *Learning and Individual Differences*, 77, 190-201.
- Zukker, K. (2019). *Õpetajate arusaamad kodutöö eesmärkidest ning kodutöödele kuluvast ajast*. Publitseerimata bakalaureusetöö. Tartu Ülikool.
- Õunapuu, L. (2012). Valimid kvantitatiivsetes ja kvalitatiivsetes uurimustes. Tartu: Tartu Ülikool.
- Xu, J., & Yuan, R. (2003). Doing homework: Listening to students, parents, and teachers voices in one urban middle school community. *School Community Journal*, 13(2), 25-44.

Lisad

Lisa 1. Intervjuu kava

Intervjuu kava

Uurimuse eesmärk: Selgitada välja II ja III kooliastme õpilaste vanemate arusaam kodutöö eesmärkidest, enda rollist õpilaste kodutööde sooritamisel ja lapsevanemate ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks.

TAUSTAANDMED:

Kui vana on Teie laps?

Mitmendas klassis Teie laps õpib?

Kuidas Teie kodus laste koolitöödega seotud kodutööde tegemine korraldatud on?

Mida sooviksid õpetajale seoses kodutöödega soovitada?

Uurimisküsimus	Intervjuu põhiküsimus	Lisaküsimus
1. Milline on lapsevanemate arusaam II ja III kooliastme õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde eesmärkidest?	Palun selgita, mis on Sinu jaoks õpilastele antava kodutöö eesmärk?	
	Milliseid kodutöid lastele antakse?	
	Miks Teie arvates õpetajad kodutöid annavad?	
	Milline mõju on sinu arvates kodutöödel õpilaste teadmistele ja oskustele?	
2. Milline on lapsevanema roll õpilastele antavate (kooliga seotud) kodutööde sooritamisel (lapsevanema enda kirjeldustele tuginedes)?	Kuidas kirjeldate enda rolli õpilastele antavate kodutööde sooritamisel?	
	Kas keegi peale Teie aitab veel Teie last/lapsi kodutööde lahendamisel?	
	Kuidas hindate enda avaldatud mõju lapse kodutööde lahendamisel?	Tooge palun näiteid
	Kui kaua aega kulub Teil	

	keskmiselt nädalas lapse kodutööde tegemise abistamisel?	
	Missuguste õppeainete puhul peate sekkumist vajalikumaks?	Palun põhjendage
	Kuidas jaguneb lapsele antavate koduülesannete maht nädala peale?	
	Kuidas hindate kodutööde juhendeid?	Palun too näiteid
	Kuidas olete rahul õpetaja poolt lapse kodutööle antava tagasisidega?	
	Kas annate õpetajale ka enda poolt tagasisidet?	Palun too näiteid
	Kas on ka kodutöid, kus tunnete, et sinu laps sellega iseseisvalt hakkama ei saaks?	Palun too näiteid
3. Millised on lapsevanemate ettepanekud kodutöödega seotud protsessi arendamiseks?	Kas õpetaja peaks Sinu arvates kodutöid andma?	Palun põhjenda oma arvamust
	Missuguseid kodutöid võiks õpetaja anda?	
	Kui palju aega võiks kodutöö jaoks kuluda?	
	Kuidas sooviksid, et õpetaja kodutöid tagasisidestaks?	

Mida soovid veel kodutööde teemal lisada?

Lisa 2. Kuvatõmmis kodeerimisest

Teksti paremal küljel on uurija leitud koodid, tekstist vasakul on kaaskodeerija leitud sarnased koodid.

Intervjueeritav: Nii minu jaoks, ideaalis on eesmärk see et tunnis, kui võetakse uut teemat, siis selgitatakse lapsele seda uut teemat ja tehakse mõned ülesanded, millest siis õpetaja peaks nagu aru saama ja nägema, kas kõik õpilased klassis on sellest aru saanud ja siis koju jäetakse lähtuvalt sellest, kui kõik on aru saanud kinnistamiseks maksimaalselt kaks ülesannet näiteks matemaatikas, eesti keeles tegelikult sama, et et ei oleks rohkem. Et aga et neid kinnistatavaid ülesandeid on vaja kodus teha ja siis näeb kodus ka lapsevanem, et kas lapsel on see teema nagu selge. Ja sest et mina olen lihtsalt märganud seda tihtipeale, et ma näen, et et see, see teooria osa, mis koolis on läbitud, kas seda kas ei õpetata üldse minnakse kohe ülesannete juurde ja kodus on siis nii, et mina pean võtma selle rolli, et ma pean selle teooria nagu selgeks tegema või siis kapatakse nii kiiresti, et need, kes on aeglasemad lapsed, neid ei saa aru ja neil jääb see lünk sisse, et kodus siis kui on need ülesanded. Kõige hullem on veel see, kui ei anta kodus ülesannet, on ju, siis mina ma ei näegi seda, kas ta on omandanud selle teema. Et ikkagi see kinnistamine peab olema. Aga mõistlikkuse piirides ülesandeid. Just et see kaks on nagu ma maksimum. Mitte rohkem kui kaks.

RQ1-16

RQ1-14

RQ1-14

RQ1-16

RQ1-14

RQ1-18

RQ1-16

RQ1-19

RQ1-16

RQ1-14

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Keir Zukker,

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) minu loodud teose *II ja III kooliastme õpilaste vanemate arusaam kodutööde eesmärkidest, rollist õpilaste kodutööde sooritamisel ja ettepanekud õpilastele antavate kodutööde protsessi arendamiseks*, mille juhendajad on Liina Lepp ja Pille Beldman reprodutseerimiseks eesmärgiga seda säilitada, sealhulgas lisada digitaalarhiivi DSpace kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
2. Annan Tartu Ülikoolile loa teha punktis 1 nimetatud teos üldsusele kättesaadavaks Tartu Ülikooli veebikeskkonna, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace kaudu Creative Commons'i litsentsiga CC BY NC ND 3.0, mis lubab autorile viidates teost reprodutseerida, levitada ja üldsusele suunata ning keelab luua tuletatud teost ja kasutada teost ärieesmärgil, kuni autoriõiguse kehtivuse lõppemiseni.
3. Olen teadlik, et punktides 1 ja 2 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
4. Kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei riku ma teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse õigusaktidest tulenevaid õigusi.

Keir Zukker

18.05.2021